

stafraholtskou indií tam a zpět

Michal Huvar

STAFRAHOLTSKOU INDIÍ TAM A ZPĚT

*Po stopách
Hanzelky a Zikmunda II*

2018

© *Michal Huvar, 2018*

Photography © *Radim Haman, Michal Huvar, 2018*

© *Carpe diem, 2018*

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic, EU

ISBN 978-7487-268-6

ISBN 978-7487-269-3 (pdf)

Úvodem napodruhé

„Čenda se vmísil do hovoru a pravil, že by se také rád do Indie podíval, jelikož tam kyne mnohé poučení... Pan Jirsák pravil: ‚Jen si jdi, hochu. Mladý člověk má poznat svět a jeho mravy. Poznáš-li svět, budeš si více vážit domova. Zapakuj si pořádně všechna svoje fidlátka, aby ti nic nechybělo, a až bude čas, jdi si do té stafraholtské Indie, máš mít moje požehnání na tu cestu.‘“

(KAREL POLÁČEK)

Mí dávní souputníci, pánové Hanzelko a Zikmunde,

*přiznávám se rovnou: bylo to s Indií stejné jako s Afrikou, oním „černým kontinentem“. Ani ji jsem neplánoval. Co-koli z Asie však ano. Postupem let jsem totiž seznával, že v poslední Vaší větě („...a cesta do Asie je volná“) psaní o mém putování Afrikou jsem si otevřel do jiného kontinentu dveře. Navíc když první z Vás mi po přečtení titulu **Afrikou na dohled** napsal: „Knižka je chytře koncipovaná, čtivá, bezprostřední. Konfrontace přes půlku století jsou přirozené, organické, umožňují pocit bezprostředního vnímání.“ To by porazilo i daleko menšího ješitu, než bývám občas k večeru i já.*

A tak jsem si Asii vzal jako závazek. Copak jsem mohl jinak, když jste mě, tuším, v posledním díle dokumentárního seriálu o Vašich cestách, pasovali na cíleného stopaře H+Z? Plánoval jsem ji však – v logice poslušnosti Vaší cesty kolem světa – až po Americe, pohříchu latinské. Ta mi ležela v hlavě často, Asie vůbec. Její návštěva patřila by přeci až někam na konec cest ve Vašich stopách. Přesto se to stalo, a opět bylo shůry dáno – jednoho dne jsem

seděl v letadle. A nebylo, jak se říká, návratu. A zase jsem byl i nebyl, naštěstí naneštěstí, připraven.

Na palubě stroje toho letu do Dillí se mi pak v hlavě promítal film o tom, kdy a jak jsme spolu mohli chvíličku setrvat, kdy jsem byl podarován setkáním, povídáním, radou. Běžely mi před očima i ty „životní“ fronty – kolik jsem jich za ten uplynulý čas vystál ve školní jídelně, zda nějakou k oltáři, kolik k bohu, k dívkám. Náhle a ostře jsem viděl i ta prožitá vřazování mezi Piláty a jinde zase Jidáše. Taky mi kdesi nad Suezem začala do promítačky vstupovat „stará známá“ z Afriky, přitažlivá družička v průsvitné košilce – Maruška. Ale ta jen na chvíli. Protože život ji odvál neznámo kam, stejně jako Haničku. A místo nich přivál dívku jinou, taktéž voňavou a něžnou, jako byly její předchůdkyně. I ona mi ukázala místa tajemnější a kouzelnější, „než vůbec je možno napsat a vypravovat“, řečeno s Karlem Čapkem.

„Tak to chodí,“ řekl by nejmenovaný jeho kolega-spisovatel, básník.

Bude té nové „kouzelnici“ vůbec po chuti pobývat se mnou v té dálavě?, rozjímal jsem před mezipřistáním v Amánu, listuje si v patřičných kapitolách Vašeho svazku **Světadíl pod Himalájem**.

Potom jsem je, světe, div se, uviděl – Petra Bajzu a Jirsáka Čendu! Stáli za mnou v letištní přestupové hale, v řadě čítající čtyřicet turbanů na jednoho Evropana. Krajan s krajanem vždycky zavede řeč.

Povídali jsme si o všelichems, v Indii už byli mockrát, dokonce věděli o značce H+Z a pravili, že s Vašimi fotkami a údaji je daleko snazší hledat tam to první, nejstarší, největší, nejmenší či jinak výjimečné. Ačkoli být v té obrovské zemi u všeho podstatného je zhora nemožné.

Měl jsem tedy opět v ruce Váš plánek, výpisky – dále citovány tučně –, fotografie a touhu stanout zase jakoby spolu, leč odděleně na místech, kde jste před půl stoletím i Vy objevovali ten indický svět, poznávali jeho těžko vystihovanou tvář a plnými doušky nasávali pachy či vůně, jak je komu libo dle náтуры.

Navzdory nepopsatelnosti to zkusím, něco z toho světa popsat. Koneckonců té troufalosti jste mě naučili Vy. Ani tentokrát mi nepůjde o výčet, popis či nedej bože chloubu, jak se tomu nezřídka děje v různých cestovatelských „hlášeních“. O to mi nikdy nešlo, nejde a ani nepůjde.

V Indii mě zajímal zase ten duši rozechvívající dotek míst, jimiž jste projeli. A potom – stejně jako v Africe – jejich proměna. A lidé.

Děkuji Vám proto za to, že jsem na té cestě mohl být i tentokráte s Vámi, mít s sebou Vaše slova, fotky, rady a vědomí, že mi držíte palce. Vy sami totiž dobře víte, jak to těm na cestě, těm „on the road“, pomáhá.

V opětovné úctě Váš

Michal Huvar

Deli, Dehli, Delhi i Dillí

Kdyby člověk v životě stokrát přecházel ze země do země, bude mít chvíle v pásmu nikoho vždycky vůni napjatého očekávání, vždycky bude cesta... vystlána otazníky, plány a přáními.

Tím pásmem se v dnešním světě, v němž se létá už pomalu i na záchod, stala chodba od dveří letadla do příletové haly. Tudy vede jedna ze tří možných cest do druhé nejlidnatější země na světě: dvou „praktických“, po vodě nebo vzduchem, a jedné „nepraktické“, po souši. Právě na ní se, než člověk dorazí k úředně celnímu vpouštěči, v hlavách přilétnuvších odehrávají všechna ta bezmála milostná rozechvění, jak to tu vypadá, co se změnilo, co naopak nezměnilo, co ještě překvapí, ducha zaskočí a co už ne, a je-li tu přítomno tajemství, byť jeden každý tudy krácející má svůj důvod, proč tu náhle je. Ví však o jedné dobré radě?

Rozhodně nejezděte do Indie hledat svět ticha.

Ten tam totiž není. Končí v letadle. Ještě než ono dojedne na mezinárodní letiště toho pořádného kusu Asie, zahraje si na galerii. Z okének stroje se dají pozorovat sugestivní obrazy. Já viděl cosi jako Žlutý ostrov, olej na plátně Jacksona Pollocka, tu spleť žlutých skvrnek vystupujících z černé. Čím méně jsme byli nad zemí, tím více se zrychlovala jejich přeměna v doupata, chatrče, přístřešky, slamy – předměstí, na které si oko Evropana jaksi ne a ne zvyknout.

Deli, jak ten mumraj dole nazývají někteří Indové, či Dehli, jak ho vyslovují jiní natruc anglickému Delhi, anebo podle našich orientalistů Dillí, „*kteřéžto výslovnosti*

nerozumí v Indii ani Hindustánci, ani Bihárci, ani Bengálci, ani Paňdžábci, ani Kannadci, ani Urijci, ani Telugové, ani Nepálci, ani Tamilové, ani Rádžasthánci, ani Asámci, ani básníci“, ¹ je ve čtyři ráno ještě v tak hlubokém spánku, že snad i stojí a neteče voda v Jamuně, řece, co ho přeřízla napříč. Čtyři názvy o jednom pocitu, čtyři města v jednom. Anebo patnáct, dvacet, třicet? Už dávno totiž nemá 1 400 000 obyvatel ve Starém a Novém Městě, jak tomu bylo někdy zkraje roku 1960, ale podle různých vavrových tabulek ze všech možných knih desetinásobně víc. A ukáže se, že jen nepatrné ponětí člověku setrvalo v hlavě o zemi, když poprvé udělá krok na její půdě.

Poslyšte, z Indie mají lidi strach... Bojí se jejího stáří a bezpočtu tváří. A velikosti. To není zem, to je světadíl. Třetina Evropy.

Bhárat ganarádžja, jak si říká hindersky, vůbec nezmírnila hrozivý populační trend, a tak se tu návštěvník může vnořit do moře čítajícího přes miliardu lidí.

Než ho však do něj úředníci vpustí, poprvé mu zatrne. To od pohledu na interiér haly, oprýskaného hangáru, uvnitř nevzhledného, ve všech rozích ušpiněného, nemytého a nečesaného, každým coulem připomínajícího spíše rozestavěné staveníště než poctu Indiře Gándhiové, dvojnásobné ministerské předsedkyni, po níž ji pojmenovali. Netuší, že nerovný strop, z něhož místy trčí dráty, jako kdyby si elektrikář odběhl na svačinu, je jen slabý odvárek toho, co ho čeká venku, pod nebeskou oblohou.

Kontrola pasu s vízem na letišti netrvá dlouho. Restrikce, kdy nesměl turista dovézt do Indie víc než jednu filmovou kameru a dva fotografické aparáty, je minulostí, tak jen zběžně človíček prohlédne dokument a dá razítko.

1. Holub, M.: Aladinova lampa. Baronet, Praha 1996, s. 22.

Připomene se mi, jak Hanzelku a Zikmunda vítal pravověrný sikh s pěti podstatnými věcmi na ká: karou, ocelovým náramkem na pravém zápěstí, kěšem, dlouhými vlasy a vousy, kanghou, dřevěným hřebenem, kirpánem, mečičkem vpleteným do turbanu spolu s hřebenem, a kačhem, spodky. Kdybych to úředníkovi, mžourajícímu po probdělé noci ve službě, připomněl, už ho vidím, jak by rozhodil ruce a volal: Jiná doba, chlapče, jiná doba! Anebo by třeba „zařval strašlivým hlasem: ‚Indie, vystupovááát!‘“²

Dejte si na Indii pozor, je to zrada. Země hrozně starých kultur, které se nepočítají na roky, ale na tisíce let. Země pohádek a kouzel a mystiky.

Tajuplnosti, tajemnosti i záhadnosti nebude tu tobě dovoleno se nabažit ale hned. V tom ranním šeru se jako přiopilý náhlým návanem tepla venkovního vzduchu došouráš pod jakýsi most, k jeho odporně šedému betonovému sloupu, kde bys měl vyčkat autobusové linky plynoucí hlavní tepnou rovnou do srdce Starého Města, na Paharganč.

Nádraží? Nástupiště? Zastávka? Autobus? Pojmy, jež znáš z Evropy a pod nimiž máš jasnou a konkrétní představu, tu život vymazal z mapy reálií. Prašný flek, prašný flek a ještě jednou prašný flek. On je tu nádražím, nástupištěm, zastávkou. Autobusem potom monstrum, jaké bys stěží pohledal v technickém muzeu.

V čase čekání na něj Čenda Jirsák otevře batoh a – světe, div se – má v něm ten „štos indiánek a levorvér na pět ran a ten prášek, co se z něho dělá bengálský oheň, abysme si mohli udělat bengálský oheň, což jest děsně krásné, a cicvářkové semínko proti bolení, kdybysme něco špatného snědli, a termosku, do které mu maminka dala kafe.“³

2. Poláček, K.: *Bylo nás pět. Československý spisovatel, Praha 1960, s. 128.*

3. Poláček, K.: *Bylo nás pět. Československý spisovatel, Praha 1960, s. 125.*